

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2023

Eliška Zářecká

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Živá voda

Eliška Zářecká

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění
Specializace Kniha a tvarování papíru

Bakalářská práce: Autorská kniha
Živá voda

Eliška Zářecká

Vedoucí práce:

MgA. Mgr. Petra Sukopá

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Jméno a příjmení: Eliška ZÁŘECKÁ
Osobní číslo: D20B0074P
Adresa: Zvěstovice 2, Zvěstovice, 58282 Golčův Jeníkov, Česká republika

Téma práce: AUTORSKÁ KNIHA NA VLASTNÍ TÉMA
Téma práce anglicky: Author's book on own theme
Jazyk práce: Čeština

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Petra Soukupová
Katedra grafického designu a ilustrace

Zásady pro vypracování:

Komplexní realizace knihy

Tvůrčí záměr: Vytvořit autorskou knihu na zvolené téma, ve které budu moci využít zkušenosti získané během studia.

Způsob realizace: pro vytvoření ilustrací budu experimentovat s technikami, jako například s materiálovým tiskem, koláží, prací s papírem nebo grafickými technikami.

Cíl: Cílem je vytvořit komplexní autorskou knihu

Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou 3 knihy o minimálním formátu A5, obsahující minimálně 10 stran a minimálně 10 ilustrací.

Rozsah průvodní zprávy: Min. 8 normostran textu a 10 normostran obrazových příloh.

Seznam doporučené literatury:

TOBOLKA, Zdeněk Václav. *Kniha: Její vznik, vývoj a rozbor*. Praha: Orbis, 1949.

KOČMAN, Jiří H. *Médium papír*. Vyd. 2. Brno: Vutium, 2004. 87 s. ISBN 80-214-2626-8.

KHEL, Richard. *Poselství papíru*. Praha: Karolinum, 1999. 332 s. ISBN 80-7184-684-8.

KORDA, Josef aj. *Papírenská encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1991. 469 s. Oborové encyklopedie. ISBN 80-03-00647-3.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Prohlašuji,

Že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát

V Plzni dne _____

.....

Obsah

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE
2. TÉMA DÍLA A DŮVOD JEHO VOLBY
 - a. Téma
 - b. Volba tématu
 - c. Inspirace
3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY
 - a. Proces přípravy
 - b. Proces tvorby
 - c. Ilustrace
 - d. obálka
4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR
 - a. Popis díla
 - b. Technologická specifika
 - c. Přínos práce pro daný obor
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ
 - a. Knižní a periodická literatura
 - b. Internetové zdroje
6. RESUMÉ
7. RESUMÉ IN ENGLISH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Během let strávených na škole jsem se postupně seznamovala s technikou materiálového tisku a hledala si k této technice svoji cestu. Kdysi v prvním ročníku byly všechny moje ilustrace ploché, vyřezané z papíru a poslepované na sobě. Snad vyjma jedné silně nepovedené série, kterou jsem stejně nahradila vyřezávanou variantou. Tuto plošnou estetiku jsem nikdy zcela nezavrhlá, její základy využívám dodnes. Čisté plochy bez stínu i struktury pro mě ale zůstaly vězet někde v minulosti, v covidových karanténách, kdy se tvořilo z toho, co zrovna bylo.

Zlom v přístupu přišel ve druhém ročníku s prací Nebezpečná móda. V té jsem poprvé propojila vyřezávanou šablonu s černobílými tisky různých materiálů i předmětů. Odlehčenost zpracování mi umožnila „uvolnit si ruce“. Začala jsem k práci používat i počítač a photoshop, který mi umožňoval experimentovat se strukturami beze strachu, že něco zkazím.

Klauzura na pohádkové téma v letním semestru mě mírně vychýlilo z nalezeného směru, Diorama vyplétané papírem počítačovou manipulaci naprosto vyloučilo. K materiálovému tisku jsem se vrátila až v poslední semestrální práci, pop-up betlémě a vánočním přáníčku. Právě tyto dvě nenápadné složky posloužily jako základ mojí bakalářské práce. Využila jsem v nich širokou škálu tisků, skenů, šablon, ale využila jsem i razítkový tisk nebo digitální kresbu. Především jsem ale začala podrobněji pracovat s vrstvami, krytím a průhledností, různými barevnými režimy a vrstvenými strukturami.

Prostě a jednoduše, stal se zázrak. Z vyznavače čistých ploch jsem se transformovala do mrchožrouta využívajícího cokoli, co mi přijde pod ruku.

2. TÉMA DÍLA A DŮVOD JEHO VOLBY

2.a.Téma

Živá voda je moje starší krátká povídka pojednávající o rodině žijící uprostřed vyprahlé pustiny. Hlavní hrdinkou je malá holčička Bessy pohybující se mezi dvěma světy. Tím reálným, v němž je sucho a mrtvo, a imaginárním, kde je vše zelené a živé. Přejít mezi nimi zajišťují prášky proti halucinacím, které dívka bere pouze na oko. Její vnímání je obrácené, představy považuje za realitu a realitu za iluzi. Dětská idealizace světa, jež pokročila do chorobného stadia.

Voda je paralelou Bessyina života. Čím více jí je, tím víc má elánu a vůle do života. Když iluze ustoupí a voda mizí, ustupuje i její elán a radost ze života. Drobný detail vysychající studny je pak předzvěstí konce. Právě studna dává Bessy příležitost obelstít rodiče, čímž sama sebe přivede do záhuby.

Povídka jako celek stojí na motivu imaginárních světů, do nichž utíkáme před drsnou realitou. Jsou útočištěm, ale mohou se stát i pastí, pokud jim dáme příliš prostoru. Ať je sen sebekrásnější, musí jednou skončit.2.b. Volba tématu

Důvod, proč jsem při výběru tématu bakalářské práce takzvaně „zůstala doma“, je prostý. Nejlépe se mi pracuje s materiálem, který dobře znám. Potřebuji ho znát a věřit mu, pokud z něj mám vytřískat něco pořádného. Nepatřím k lidem, kteří by si vytyčili téma a pak ho šli teprve zkoumat a studovat. Moje osudová chyba, řekla bych.

Autorský text tak byl jasnou volbou, protože nic známějšího už pro mě v tomto vesmíru existovat nemůže. I když si jiná moje povídka umístila další rok o chlup lépe, volba stejně padla na Živou vodu. Kromě toho, že obrázkové knihy o sériových vražích nepůsobí moc dobře, hrálo roli především prostředí. Kulisy Živé vody nejsou statické, může se v nich objevit téměř cokoli a smyšlený svět se s tím vypořádá. Kdybych se bývala rozhodla do ilustrací zapojit létající krávu, málokdo by se nad tím pozastavoval. Výhodou fikčních světů je jejich pružnost a schopnost absorbovat kdejakou absurditu. Právě tahle volnost ztvárnění byla hlavním důvodem, proč jsem se pro Živou vodu rozhodla.

2.c. inspirace

Byl podzim dva tisíce devatenáct, když se mi jednou v noci zdál zvláštní sen. Šla jsem vrbovým hájem, kolem poletovaly světlušky a já držela v ruce lucernu. Cesta se svažovala, až jsem došla k jezeru, které se táhlo do nedohledna. Nastoupila jsem na loďku a pádlovala

doprostřed, k nezřetelnému ostrůvku v dáli. Bála jsem se. Ne však všudypřítomné tmy, která mě od dětství děsila, ale něčeho nespécifikovaného... něčeho dole podemnou. A pak jsem náhle byla na pevné zemi, na ostrově. Odpovědné centrum v mém mozku nemá smysl pro režii.

Uprostřed ostrůvku stál kamenný kruh a já na něj vyšplhala. Udělala jsem krok a rázem byla zpátky na zemi. Žádný pád, prostě krok, jako když jdete ze schodů. Obyčejným krokem jsem překonala deset metrů, výskok mě katapultoval na trchol kamenné věže. Když jsem ale chtěla odejít, nemohla jsem. Moje loďka byla rozbitá a z vody na mě zíral ošklivý slizký tvor s nenávislnými očima. Kdybych se pokusila odplavat, zabil by mě.

Byl to příšerný pocit, vědět, že cesta zpět prostě není. Že tam buď leknu žízni, nebo mě to zvíře sežere. Doteď se jedná o jeden z mých nejděsivějších snů. Větší hrůzu jsem cítila snad jen tehdy, když se mě ve snu pokoušel zabít učitel kresby. Laťka byla tudíž nastavena vysoko.

Napsat o rybí příšeře povídku mě napadlo okamžitě, ale trvalo, než jsem se k tomu dostala. Byla to náhoda, že jsem ve škole narazila na letáček studentské literární soutěže, jejíž téma perfektně sedělo k mému snu. A tak vznikla Bessy. Holčička, která si prostě nedokáže připustit, že se svět v prach obrací. Schizoidní dítě se zálibou v šupinatých mutantech mi, k mému velkému překvapení, vyneslo třetí místo.

Zatímco prostředí a jeho rybího obyvatele jsem si vypůjčila přímo ze sna, hlavní hrdinku jsem si musela vymyslet sama.

Inspiraci pro malou Bessy jsem hledala především u sebe samé, u mých vlastních zážitků z dětství. Mívala jsem své imaginární světy, ve kterých jsem trávila tolik času, že jsem někdy přestávala vnímat okolní svět. Takže zatímco moje mysl poletovala po vzdálených planetách, mé přízemní fyzické bytí přecházelo přechod přes frekventovanou silnici.

Jako malá holčička jsem byla nadána až neuvěřitelnou tupostí, kdy mi nedocházely naprosto zjevné věci. Pamatovala jsem si – a mnohdy dodnes pamatuji- různé zážitky, o nichž jsem byla skálopevně přesvědčena, že se staly. Zpětně je to zjevné. Neuměla jsem létat, klouzat se po trávě, udělat salto kolem tyče, dýchat pod vodou a už vůbec mi nikdo neprobodl ruku naskrz. Nicméně malá Eliška patrně spadla hlavou na beton, protože jí všechny tyto zážitky utkvěly v paměti jako nejčistší pravda a vůbec jí to nepřišlo zvláštní. Přiznám se, že mě to dodnes fascinuje. Jak může jediné dítě racionálně vyvrátit existenci Ježíška a zároveň věřit tomu, že umělo létat?

Ze svých vlastních zážitků jsem sestavila kostru příběhu. Pokud dokáže racionální a vcelku inteligentní jedinec kompletně ignorovat reálný svět a být skálopevně přesvědčen o realnosti nereálného, iracionální a duševně nestabilní jedinec je toho zákonitě schopen taky.

3.a. Proces přípravy

Před založením prvního photoshopového souboru jsem provedla přípravu materiálů. Shromáždila jsem různé strukturované papíry, gázu, krajky, síťoviny, různé látky, provázky, barevné papíry, hedvábné papíry, razítka, smrkovou větev a poleno od kamen. Prohledala jsem všechny možné obchody i vlastní věci, abych našla použitelný materiál. Některé z nich jsem také „recyklovala“. Ať už z minulého akademického roku, nebo z nedávné tvorby betléma. Z něj jsem si kupříkladu vypůjčila hvězdnou oblohu.

Všechny strukturované materiály jsem následně nabarvila sprejovou barvou, přetiskla na čistý papír a naskenovala. Se zásobou několika desítek různých tisků a struktur už mohly začínat vznikat první ilustrace. Další struktury pochopitelně časem přibývaly, ale železný základ jsem měla už od začátku.

3.b. Proces tvorby

Všechny ilustrace mají základ v klasické kresebné skice. Po rozvržení kompozice následovalo vyřezání šablon a jejich poslepování do základních skupin, repektive částí ilustrací. Jednotlivé části, např. strom, knihovna, kufry, nebo sama hlavní hrdinka, jsou vyřezané a poslepované z kousků papíru, nejsou ale spojené do celku. Podlahu se zdí, stolem a knihovnou propojuje až photoshop. S obrazem tak lze snáze manipulovat a upravovat kompozici, velikosti i barvy.

3.c. Ilustrace

Využívala jsem nejen tisky, ale i skeny reálných předmětů. Štítek na kufru, květina na keři, nebo vor z provazu nemají žádný hlubší důvod. Jsou to jen další části skládačky, další možnost vyjádření, která doplňuje svět vystříhaného papíru.

Většinu „práce“ ale stále odvádí struktury připnuté k požadovaným částem. Zatímco některým stačí jediná vrstva, jiné vyžadují vrstvení mnohdy i nenápadných struktur. Ty na první pohled nejsou rozpoznatelné, ale vypnou-li se, chybí. Kupříkladu kůže jezerních d'asů je kombinací razítka, ručního papíru a slabého černobílého přechodu vytvořeného sprejem.

Jindy jsem si vypomohla digitálně, kupříkladu u spodní barvy fialových květů, nebo vzdálených skal, které jsou v původní podobě jasně rudé a bylo tak nutné je upravit. Na tmavá místa a barevného tónu větších ploch jsem používala převážně skeny tenkých látek, které vytvořil potřebný barevný závoj.

Ilustrace byly původně navrženy na formát A3, postupně ale došlo k jejich zmenšení i přesunutí textu na samostatné strany. Menší formát výsledku prospěl a upozadil drobné nedostatky, které se sem tam vyskytly..

3.d. Obálka

Obálku jsem se rozhodla příliš nekomplikovat a pojmout ji co možná nejjednodušeji. V rámci úspory úspory materiálu, času i práce jsem se nakonec rozhodla pro tento účel využít jednu z vyřazených ilustrací, která mi k tomuto účelu perfektně sedla. Zobrazuje pohled pod hladinu jezera, svíjející se chaluhy a natažené spáry vodní příšery. Ačkoli tato ilustrace nebyla vytvořena záměrně jako potah, hodí se na ni víc, než na svoje původní místo. Další důkaz toho, že náhoda světa (—a umění) vládne.

4.a. Popis díla

Výstupem mojí práce je autorská ilustrovaná kniha pro děti s fantaskními prvky. Tématem knihy dětská fantazie utržená ze řetězu, nebezpečí, které z ní může plynout a konflikt mezi rodiči a dětmi, způsobený odlišným pohledem na svět.

4.b Technologická specifiká

Formát – A5

Počet stran – 76

Tloušťka knihy: cca 1cm

Gramáž papíru – 130g/m²

Pevná vazba

4.c. Přínos práce pro daný obor

Pojem přínos je vcelku mnohoznačný. Zastávám názor, že každé přispění do tématu má svůj přínos, i kdyby jen jako odstrašující příklad. Mým cílem byl především přínos pro mě samou, což se mi podařilo. Našla jsem způsob vyjádření, který mi vyhovuje a který hodlám do budoucna dál využívat a pracovat na něm. A v tom je možná i ten všeobecný přínos.

5. Resumé

Moje bakalářská práce se jmenuje Živá voda. Tuto povídku jsem napsala ještě na střední škole a umístila se s ní na třetím místě ve studentské literární soutěži. Příběh vypráví o malé holčičce žijící ve vlastních fantaskních představách, který považuje za reálný svět.

Nyní jsem text doplnila o sedmáct celostránkových ilustrací zpracovaných technikou materiálového tisku. Pomocí této techniky jsem se snažila napodobit struktury šupin, dřeva, nebo třeba sálajícího slunce. Používala jsem otištěné struktury i skeny reálných předmětů, abych co nejlépe vystihla oba světy, které se v knize obevují. Fikční i reálný.

6. Resumé – English version

My bachelor's thesis is called Living Water. I wrote this short story when I was still in high school and it placed third in a student literary competition. The story tells about a little girl living in her own fantasy, which she considers to be the real world.

I have now supplemented the text with seventeen full-page illustrations processed using the material printing technique. Using this technique, I tried to imitate the structures of scales, wood, or perhaps the shining sun. I used printed structures and scans of real objects in order to describe both worlds that appear in the book as best as possible. Fictional and real

8. Příloha

